

Xina-Taiwan: paciència contra jocs artificials

Lee Teng-hui, recentment elegit president de Taiwan. Amb la seva victòria, han recomençat les declaracions pacífiques.

Les eleccions presidencials taiwaneses del dia 23 de març són un pas important en la democratització del país, però no resolen el conflicte que enfronta l'illa amb el règim xinès.

Després de la tempesta, la calma. La victòria del president Lee Teng-hui en les primeres eleccions democràtiques de la curta història de Taiwan ha dut, sorprenentment, la fi de l'escalada de la tensió entre el govern de l'illa i les autoritats de Pequín. Almenys momentàniament. "És flexibilitat oriental o pragmatisme xinès", assegurava Santiago Rupérez, president de la Cambra de Comerç espanyola a Taiwan, tres dies després de la impressionant victòria de Teng-hui (54% dels vots emesos). "Quan un camí és tancat en busquen un altre, i aquí no ha passat res".

"No ha passat res" és una manera un xic eufemística de referir-se a la concentració de forces militars al sud-est asiàtic més important des de la guerra del Vietnam. Durant quinze dies, fins al 25 de març, Pequín va utilitzar quinze mil soldats xinesos, prop d'una quarantena de vaixells, submarins i avions, i la cosa més inquietant de totes, sis míssils d'abast mitjà que van fer impacte a tan sols dinou quilòmetres de les costes taiwaneses. Era la seva manera de demostrar que el govern comunista continua considerant l'illa la seva "província rebel", i que no pensa renunciar a l'abraçada de ferro que té previst de donar als seus vint-i-un milions d'habitants el dia que en recuperi la sobirania. Una exhibició contestada per les autoritats taiwaneses amb la mobilització de l'exèrcit, i per part dels Estats Units, amb la tramesa de dos grups navals (capitanejats pels portaavions Independence i Nimitz) i la decisió de suspendre temporalment la retirada de les tropes de la base japonesa d'Okinawa.

Però, en menys de quaranta-vuit hores, les armes van callar i van recomençar les declaracions pacífiques, "l'altre camí" al qual es referia el president de la Cambra de Negocis espanyola. Després de dues setmanes cridant per tot el país que no es deixaria acovardir per la mostra de força d'aquests "comunistes sense cervell", Teng-hui anunciava que considerava la possibilitat de signar un acord de pau amb Pequín, i els membres del seu partit tornaven a ensenyar la pastanaga de la reunificació.

Jocs de guerra. Com ha pogut fer-se un canvi de situació tan sobtat? Diversos analistes han assenyalat repetidament aquests dies els vincles econòmics tan importants que lliguen

els tres protagonistes d'aquesta estranya crisi. Més de trenta mil companyies taiwaneses han invertit 28 mil milions de dòlars en diversos projectes de la Xina continental aquests últims anys, i les exportacions xineses a l'illa van augmentar un 85% l'any passat. Pel que fa als Estats Units, el govern de Bill Clinton, l'interessa de pau entre aquests dos principals socis de la zona, sobretot la Xina, amb la qual els intercanvis comercials arriben a cinquanta mil milions de dòlars cada any.

Les guerres són dolentes per als negocis, però a l'Àsia l'economia no ha triomfat sempre damunt la política. I seria perillós de subestimar l'extraordinària importància que la Xina continua donant a l'afer de Taiwan. Reconeixia no fa gaire a *Wall Street Journal* Bernard T. K. Jooi, ambaixador i conseller del Ministeri d'Afers Estrangers a Taipei (capital de Taiwan): "Si els líders xinesos poden ser molt pragmàtics sobre tot d'afers, no és probable que estalviïn les vides de milers, o fins i tot de milions de soldats, per defensar una polzada del que ells consideren territori nacional, sobretot si poden ser acusats pels seus adversaris polítics de la pèrdua de Taiwan". De fet hi ha qui pensa que les manobres militars davant les costes de l'illa no han estat sinó conseqüència de les lluites internes del règim xinès, amb uns militars que cada cop tenen més influència en la lluita per succeir Den Xiao-ping, encara president i etern moribund.

Exercicis de l'exèrcit xinès al novembre de 1995 en una illa propera a Taiwan. Les operacions xineses foren contestades amb la mobilització de les tropes taiwaneses. Tot i això, l'opinió pública de l'illa es mostra favorable en la seva gran majoria a l'*status quo* actual, és a dir, a mantenir una independència de facto, si bé forçant un reconeixement internacional més gran.

Passos mesurats. Ara bé, la imprevisibilitat també té un paper important en camp contrari. Joseph Nye, jubilat fa poc de sots-secretari de Defensa del govern nord-americà, ha revelat que a final de l'any passat fou sondat per les autoritats xineses sobre la reacció del seu país en cas d'un enfrontament seriós amb Taiwan. "Vaig dir-los que els americans són imprevisibles: fins i tot en el cas que diguéssim que no defensarem Taiwan, el Congrés i el públic nord-americà pot canviar d'opinió", va assegurar Nye a la revista *Time*. Al 1950, un any abans que els EUA entressin en guerra a Corea, el govern encara afirmava públicament que no hi intervindria.

En una situació tan inestable no és estrany que el flamant president taiwanès s'hagi estimat més de jugar la carta de la diplomàcia prudent un altre cop. Teng-hui ha rebut l'avís de Washington que poden comptar amb ells, si el gegant xinès torna a molestar-los, però que la distància que hi ha entre l'illa i el continent continua essent ridícula. Així que cal negociar. D'una altra banda, les enquestes internes a Taiwan mostren que només un de cada cinc taiwanesos vol la reunificació amb la Xina; al mateix temps no tothom està disposat a pagar el preu polític i econòmic d'endinsar-se en l'incert camí de la independència. Tot sembla indicar que la gran majoria prefereix l'*status quo* actual, és a dir, mantenir una independència de facto, si bé forçant un reconeixement internacional més

Hong Kong: tot esperant Mr Zemin

Si les intencions del règim xinès respecte a Hong Kong han de calibrar-se per la seva actitud recent envers Taiwan, aleshores el futur democràtic de l'ex-colònia britànica és més negre que mai. Després de la humiliació que representa l'elecció democràtica del taiwanès Lee Teng-hui, el règim dirigit per Jiang Zemin sembla que hagi decidit de venjar-se'n collant les autoritats de Hong Kong, que el juliol del 1997 ha de passar sota control de Pequín. El dia 25 de març, el mateix dia que cancel·lava les maniobres militars davant l'illa de Taiwan, el govern xinès creava un comitè legislatiu provisional encarregat de la transició pacífica de Hong Kong. Això significa la liquidació del Legco, el miniparlament democràticament escollit el mes de setembre de l'any passat.

Segons la polèmica decisió de les autoritats de Pequín, la Legislatura Provisional (nom oficial del comitè) tindrà quatre-cents membres enlloc del seixanta que té el Legco, i la seva missió serà d'aprovar el pressupost i de designar els presidents del Tribunal Final d'Apel·lació i del Suprem, etc.

La principal figura de l'oposició, Allen Lee, s'ha afanyat a denunciar la manobra del govern de Pequín, i a criticar els errors estratègics de l'actual governador de l'ex-colònia britànica, Chris Pattern, que en va iniciar precipitadament el procés democràtic. En realitat, són molts els

ARXIU / EFE

Hong Kong. L'economia és el que compta.

qui comencen a pensar que Pattern ha volgut guanyar-se una fama de lluitador per les llibertats abans de tornar al seu país i a l'executiva del seu Partit Conservador per continuar defensant... la seva carrera política.

Lee ha demanat als sis milions d'habitants de Hong Kong que mostrin el seu desacord amb la mesura unilateral del govern xinès. Però és poc probable que sorgeixi cap iniciativa. En públic els homes de negocis i els inversors de Hong Kong mostren un optimisme tranquil, però des de fa un temps han començat a proliferar per la ciutat els passaports estrangers, i hom sap que moltes companyies han establert refugis financers en alguns punts de la regió. Segons una firma d'anàlisi financera esmentada fa poc per *The Economist*, SBC Warburg, les empreses familiars de Hong Kong (base de

la seva economia) han augmentat el repartiment de beneficis entre els accionistes aquests últims dos anys. Ni tan sols els vint mil milions de dòlars que la Xina ha invertit a Hong Kong aquests darrers anys no semblen haver fet canviar d'opinió els seus habitants, que amb els seus 23 mil dòlars de renda per càpita continuen essent deu vegades més rics que no els seus "germans" xinesos.

Malgrat tot, els analistes creuen que el traspàs de poders, almenys en una primera fase, serà ordenat i pacífic, sobretot perquè interessa totes dues parts. Per al govern de Taiwan, al mateix temps, aquesta serà també una bona prova per a saber com es mou l'elefant xinès en una ciutat feta de gratacels de vidre i ferro que ha costat molts anys i milions de dòlars de construir. El futur a partir d'aquí és una incògnita, encara que no hi hagi gaires dubtes que Hong Kong esdevindrà una regió encara més corrupta que no abans. No oblidem que les diferències són només polítiques, no econòmiques (a la costa xinesa, ja hi funcionen regions amb un "règim econòmic especial", que no és sinó capitalisme encobert). A Hong Kong, com a molts països de la regió, el que interessa ara com ara és fer negocis. La democràcia pot arribar després. **J. Z.**

EFE

Sessió d'obertura del Congrés Nacional del Poble aquest mes de març. El govern comunista continua considerant Taiwan la seva "illa rebel".

gran. Taiwan ja ha mostrat el seu anhel de tornar a recuperar el seu seient a les Nacions Unides (fins i tot estaria disposada a pagar, cosa que les exhaustes arquies de l'organització internacional acceptarien de molt bon grat). Però mentre Pequín mantingui el seu poder de vet al Consell de Seguretat, les probabilitats són nul·les.

Les negociacions, per tant, es redueixen, ara com ara, als intercanvis comercials, a les inversions i al diàleg polític. I mentrestant Taiwan espera que les coses canviïn a l'altra banda de l'estret de Formosa. El president Mao Ze-dong acostumava a dir que no li importava d'esperar cent anys a recuperar Taiwan. El problema, i la gran esperança, dels taiwanesos a partir d'ara és que, quan arribi el moment, la seva Xina potser ja serà irrecognoscible. I el problema del govern comunista és que, a partir del dia 23, també acabi essent-ho, irrecognoscible, la seva "illa rebel". **Jordi Zamora**